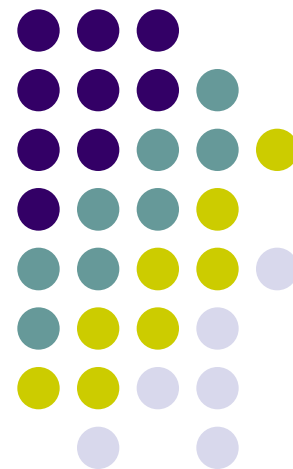

Monetární politika v právních souvislostech

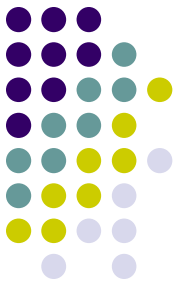
Libor Kyncl
Dana Šramková

Česká národní banka

Evropská centrální banka

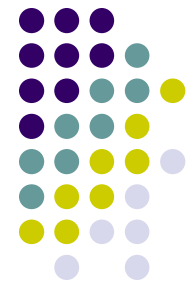
http://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/price_stab/html/index.cs.html :-)

Evolutione centrálního bankovníctví (CS)

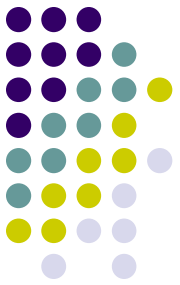
- 1919 Bankovní ústav při MF
- 1925 Národní banka Československá
- 1939 Národní banka pro Čechy a Moravu
- 1944 Československý měnový úřad v Londýně
- 1945 Národní banka československá
- 1950 Státní banka československá
- 1993 ČNB a NBS

1. Rektor MU, 1. Guvernér NBČS, Ministr financí 5 vlád

KDO JE TO ?

KAREL ENGLIŠ

- *"Kdo sloužíš vlasti, odměny nečekej."*
- 17.srpna 1880 v Hrabyni u Opavy
- zemřel 13.června 1961 v Hrabyni u Opavy
- Sociální politika (1916)
- Theorie statistiky a spotřebního hospodářství (1917)
- Základy hospodářského myšlení (1922)
- Soustava národního hospodářství (1938)

Základní charakteristika ČNB

- Právní forma: PO veřejného práva (sui generis)
- Sídlo: Praha
- Vznik: ze zákona, k 1.1.1993, rozdělením SBČS

- Ústřední banka České republiky

- Od 1.4.2006 **orgán sjednoceného dohledu** nad **finančním trhem** s kompetencemi správního úřadu (viz zákon č. 57/2006 Sb.)

- Pobočky: 7 (v Praze, Ústí nad Labem, Plzni, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Brně a Ostravě)

Hlavní cíl ČNB

- **péče o cenovou stabilitu** - podle článku 98 Ústavy ČR a zákona č.6/1993 Sb., o ČNB, ve znění pozdějších předpisů (x dříve: stabilita měny)
- Jak ČNB tento cíl naplňuje?
  - Dosažení a udržení cenové stability, tj. **vytváření nízkoinflačního prostředí v ekonomice** ► vytváření podmínek pro udržitelný hospodářský růst
(stanovení inflačních cílů, http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/prognoza/index.html);
  - ČNB ze zákona **podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády** (**vedlejší cíl**), pokud není v rozporu s cílem hlavním;
  - **Nezávislost** je předpokladem účinnosti měnových nástrojů vedoucích k cenové stabilitě (viz dále).

Pokud to není v rozporu s cílem hlavním (dílčí cíle):

- Péče o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v ČR
- Podpora obecné hospodářské politiky vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu
- Podpora obecné hospodářské politiky v EU se záměrem přispět k dosažení cílů EU.
- Jednání v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství

Postavení ČNB

- Centrální banka je tedy mj.:
  - **ústřední bankou České republiky;**
  - součástí **Evropského systému ústředních bank** (http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/ecb_escb/http://www.ecb.int/home/html/index.en.html);
  - **správcem měny a výlučnou emisní institucí;**
  - **bankou bank v její působnosti;**
  - **správcem účtů státu** (např. FÚ), kód banky **0710;**

Postavení ČNB - pokračování

- **provozovatelem systémů pro mezibankovní platební styk;**
- **subjektem plnicím funkci registru bank**, zastoupení zahraničních bank a finančních institucí vykonávajících bankovní činnosti na území České republiky;
- **subjektem dávajícím do oběhu státní dluhopisy;**
- koordinátorem rozvoje bankovního informačního systému a v neposlední řadě
- subjektem, kterému jsou zákonem svěřeny kompetence správního úřadu (obdobně jako ústřední správní úřady je ČNB **oprávněna vydávat** sekundární normativní **právní akty** a metodické pokyny heteronomní povahy).

Role ČNB v platebním styku

- určuje měnovou politiku;
- vydává bankovky a mince;
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, pečuje o jejich plynulost a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů a na jejich dalším rozvoji;
- vykonává **bankovní dohled** nad činností bank, poboček zahraničních bank a konsolidačních celků, jejichž součástí je banka se sídlem v České republice, a pečuje o bezpečné fungování a účelný rozvoj bankovního systému v České republice.

ČNB jako normotvůrce

- Česká národní banka stanoví **vyhláškami (tzv. emisní vyhlášky)** mj.
  - a) nominální hodnoty, rozměry, hmotnost, materiál, vzhled a další náležitosti bankovek a mincí a jejich vydání do oběhu,
  - b) ukončení platnosti bankovek a mincí a způsob a dobu jejich výměny za jiné bankovky a mince.

ČNB jako předkladatel Z

- ČNB **spolu s MF ČR** připravuje a předkládá vládě návrhy Z v oblasti měny a peněžního oběhu...
- ČNB spolupracuje s MF ČR na přípravě návrhů Z v oblasti... platebního styku, regulace vydávání elektronických peněz...

Nezávislost ČNB

Personální
Institucionální
Funkční
Finanční

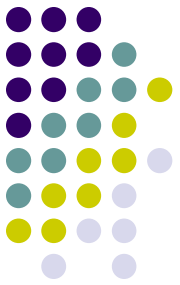

Personální nezávislost

- Omezení politických ingerencí do personálního obsazení BR
- Taxativní výčet důvodů odvolání člena BR

Institucionální nezávislost

- BR při plnění svých zákonem stanovených cílů a výkonu svých dalších činností nesmí přijímat ani vyžadovat pokyny od prezidenta, parlamentu, vlády či jakýchkoli jiných subjektů.

Funkční nezávislost

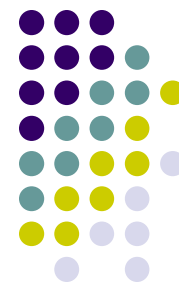
- Relativní autonomie ČNB při formulování inflačních cílů a nástrojů k jejich dosažení.
- Kurzový režim je sice ČNB povinna stanovovat po projednání s vládou, ale nesmí tím být ohrožen její hlavní měnový cíl.
- O zásadách a opatřeních měnové a fiskální politiky se ČNB a vláda vzájemně informují

Finanční nezávislost

- Zákaz přímého financování veřejného sektoru a jím řízených subjektů.
- ČNB má vlastní rozpočet schválený BR
- Externí audit výsledku hospodaření
- Roční zpráva o výsledku hospodaření
▶ parlamentu
- Info veřejnosti o pozici ČNB

Bankovní rada ČNB

- Nejvyšší řídicí orgán ČNB
- Určuje měnovou politiku a nástroje pro její uskutečňování a rozhoduje o zásadních měnově politických opatřeních České národní banky
- Další působnost:
  - a) stanoví **zásady činnosti a obchodů** České národní banky,
  - b) schvaluje **rozpočet** České národní banky,
  - c) stanoví **organizační uspořádání a působnost organizačních jednotek** České národní banky,
  - d) stanoví **druhy fondů** České národní banky, jejich výši a použití,
  - e) vykonává **práva a povinnosti zaměstnavatele** vyplývající z pracovněprávních vztahů vůči zaměstnancům České národní banky.
  - g) stanoví mzdové a další požitky guvernéra
  - h) rozhoduje v II. instanci (**rozklad**)

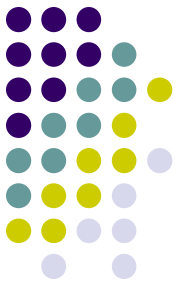
Struktura bankovní rady

- 7 členů, z toho:
- guvernér
- 2 viceguvernéři
- 4 členové BR

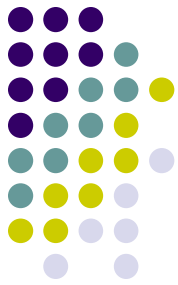
Miroslav Singer

- Guvernér ČNB

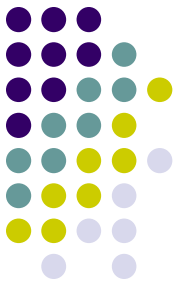
Viceguvernéři

- Mojmír Hampel

Viceguvernéři

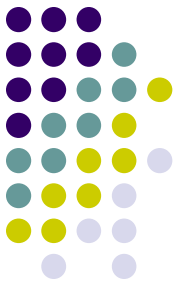
- Vladimír Tomšík

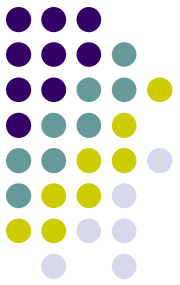

Člen BR

- jmenuje a odvolává prezident republiky
- funkční období 6 let (max 2x)

Organizační struktura ČNB

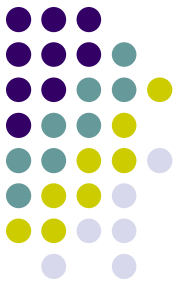
- Ústředí v Praze
- Pobočky

Ústředí ČNB a pobočky

- http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/o_cnb/organizacni_struktura/org_struktura.html

Měnová politika – základní pojmy

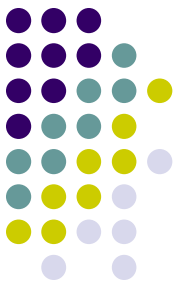
- Diskontní sazba
- Inflace
- Lombardní sazba
- Měnové podmínky
- Nezávislost centrální banky
- Nominální a reálné úrokové sazby
- Nominální a reálný měnový kurz
- Pevný versus plovoucí měnový kurz
- Peněžní trh
- Prognóza inflace
- Režimy měnové politiky
- Transmisní mechanismus
- 2T repo sazba

Role komerčních (obchodních) bank

- finanční zprostředkování (obchody s penězi na finančním trhu);
- **realizace platebního styku** (s výnosy zejména ve formě „**poplatků**“ a provizí za bankou provedené služby v oblasti platebního styku);
- **emise bezhotovostních peněz** (jedná se o funkci bankovního sektoru jako celku, základ emise bezhotovostních peněz spočívá v procesu multiplikace bankovních depozit)

Dohled vykonávaný ČNB: kontrola dodržování pravidel

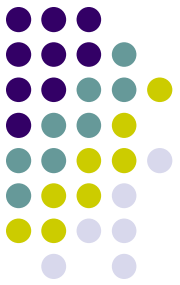
- Obecně: dohled nevykonává jen ČNB, ale v širším smyslu též např. auditori
- Konkrétně ČNB:
  - Podmínky vstupu do odvětví (např. ne/udělení licence...)
  - Stanovení a prověřování zákl. povinností (např. u bank)
  - Povinné pojištění vkladů (je-li stanoveno Z)
  - Úvěry věřitele poslední instance

Členění dohledu

- Dohled na dálku:
  - Monitorování
  - Prověřování pravidelně zasílaných údajů
  - Levný, ale méně efektivní než:
- Dohled na místě:
  - Detailní (lze i adekvátnost operací, úroveň řízení rizik)
  - Interval prověrek závisí např. na „finančním zdraví“ bank
  - Umožňuje prověřit daný subjekt podrobněji

ČNB a FINANČNÍ ARBITR

- Přijme-li Česká národní banka podnět k zahájení řízení z moci úřední ve věci porušení povinnosti poskytovatele služeb podle z. o platebním styku nebo dle jiných předpisů:
  - odpoví na něj do 60 dnů ode dne, kdy podnět přijala, i když o to ten, kdo podnět podal, nepožádal
- +
- jestliže to připadá v úvahu, informuje jej Česká národní banka zároveň o možnosti mimosoudního řešení sporů mezi uživateli a poskytovateli podle zákona o finančním arbitrovi.

Internetové zdroje

- Česká národní banka: <http://www.cnb.cz>, zejména:
- Evropská centrální banka: <http://www.ecb.int>
- Česká bankovní asociace: <http://www.czech-ba.cz/>
- EURO:
  - ČNB: http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/euro/
  - ECB (česky): <http://www.ecb.int/bc/html/index.cs.html>
  - Evropská komise (česky):
http://ec.europa.eu/economy_finance/the_euro/index_cs.htm?cs_mid=2946